

De zending van de Geref. kerken staat er dus nog geheel buiten. Enerzijds zijn er tegen toetreding van onze zending heel wat bezwaren in te brengen, die van veel gewicht zijn, maar anderzijds is er ook heel veel voor te zeggen, dat voor aansluiting pleit. We gaan daar thans echter niet op in.

Wij maken hierbij drie opmerkingen.

Ten eerste, de zending der Geref. kerken staat nog geheel vrij ten opzichte van den Ned. Zend. Raad. Formeel moge dit zoo zijn, maar door de medewerking der deputaten, die, naar het ons toeschijnt, zelfs den grondslag hebben geformuleerd, staan wij toch inderdaad niet heelemaal vrij; met de daad hebben onze deputaten getoond, dat zij den N. Z. R. wenschelijk en mogelijk achten.

Ten tweede, het verwondert ons, dat in het stukje van de Breukelaar niet krachtig de aansluiting werd verdedigd. Nu komen wij onder den indruk, dat het den deputaten niet zooveel schelen kan: enerzijds heel wat bezwaren, anderzijds heel veel vóór te zeggen. Maar partij kiest ons „Zendingsblad“ niet. Dit betreuren wij. Als aansluiting niet gewenscht is, had dit moeten worden uitgesproken en aangetoond; maar in het omgekeerde geval ook. Met het stukje van het „Zendingsblad“ kan men alle kanten uit.

Ten derde, het schijnt ons toe, dat, volgens het stukje in het „Ned. Zendingsblad“, in den kring der andere zendingen de gedachte heerscht, dat de Synode wel den arbeid van de deputaten onzer kerken zal aanvaarden, en besluiten tot aansluiting. Tot deze gedachte moet dan toch aanleiding zijn gegeven. En wij hopen ook, dat, al zijn er bezwaren (natuurlijk, die blijven altijd), de Synode den deputaten zal opdragen deel te nemen aan dezen Raad. Wij zouden het ten zeerste betreuren, indien een ander besluit genomen werd, en onze kerken zich er buiten hielden.

Al zegt de Breukelaar het niet, wij vertrouwen op grond van de medewerking der deputaten, aan de oprichting van den Raad verleend, dat zij, n.l. de deputaten, de Synode zullen adviseeren tot dezen Raad toe te treden.

Overigens zijn wij die deputaten dankbaar, dat zij tot de formulering der statuten op een wijze hebben bijgedragen, die vrees kan wegnemen en onze kerken gerust kan stellen.

J. D. W.

Vroegdoop in Den Bommel.

De „Maas- en Scheldebode“ schrijft een kroniek over het kerkelijk leven van Den Bommel (Zuid-hollandsche eilanden). O.m. komt daarin deze historische herinnering voor:

Uit het contra doopboek blijkt ons, dat hem hier eenige kinderen zijn geboren, waarbij o.a. in 1806 staat aangeteekend:

tevergeefs getoed heeft, om dan toch wat te vinden, had ten slotte niets gevonden.

Maar eindelijk vinden zij, die Sanhedristen, den masjaal. En dien heeft Christus zelf daar neergelegd.

Neen dat is niet zóó bedoeld, alsof wij Christus aansprakelijk konden stellen voor hun verdwaaien van Zijn woorden, waarvan wij lezen in het verhaal van het proces voor Kajafas. Men zeide: hij heeft gezegd: ik zal den tempel breken. En dit was niet gezegd. Deze gruwel blijft natuurlijk voor rekening van de valsche getuigen. Wanneer zij Christus' woorden: „breekt gij dezen tempel af,“ verdraaien tot die heel andere uitspraak: „ik zal den tempel afbreken,“ dan is dat een vervalsching, die geheel voor rekening blijft van de valsche getuigen.

Maar voor het overige zeggen wij: dit alles heeft Christus zelf gedaan. Het blijkt, dat Christus' raadselspreuk lang is bewaard gebleven in de herinnering. Drie jaren lang heeft Hij geleerd; en uit heel dien schat van redevoeringen wordt niet één punt naar voren gebracht, dan juist die ééne raadselspreuk van 'tallereerst begin. Zoo heeft Christus, door den masjaal te spreken reeds in den aanvang van Zijn ambtsbediening, zelf Zijn einde naderbij gebracht.

Hij heeft door dien masjaal geschild.

En schifting beteekent altijd óók: de zondaren prikkelen. Een Christus, die de schifting wil, ontbindt Zijn eigen moordenaren.

Aldus — Hij heeft geschild.

Hij heeft de hongerende zielen meer doen hongeren, en toen onder de schaduw van Zijn vleugelen ze bijeen vergaderd, om hun bevend hart te troosten in verzekerdheden. Zij hebben hoorende wel gehoord, en ziende wel waardig gezien, en opmerkende waarachtig verstaan.

Maar in hetzelfde uur, en door den zelfden masjaal, heeft Christus óók de anderen verhard, omdat zij toch reeds hard waren. Het vette hart heeft Hij nog hard gemaakt, en zij hebben hoorende niet gehoord, en ziende niet gezien, en opmerkende niet verstaan.

En dit is ook geweest de wil van Jezus. Zoo is 't Zijn eigen werk geweest, als hier de masjaal zich tegen Hem keert; de crisis valt Openbaring

„Gedoopt Johanna Cornelia, geboren 28 Aug., gedoopt 28 September; doopgetuigen de hoog edele geboren heer Mr Johan, Baron Meerman, heer van Dalem en Vuren, kamerheer van den Koning van Holland, Ridder der koninklijke orde van verdiensten en lid des departementalen bestuurs van Holland; en de hoog edele geboren vrouwe Anna Cornelia, Baronesse Meerman, geboren Mollerus, in 's-Gravenhage.“

Doopgetuigen kwamen in dezen tijd veelvuldig voor, doch is later wegens misbruik afgeschaft. Over het algemeen doopte men vlug. Een maand als hierboven was zeer, zeer lang; meestentijds liet men den Heiligen Doop toedienen binnen 14 dagen.

Dit is van Den Bommel.

Van het Den Bommel van eertijds.

Het Bommel der vaders. In hunnen nabloe.

Lijdelijkheidsprediking.

In de „Maas- en Scheldebode“ wordt overgenomen een schets van den bekenden Hilbrandt Boschma. Deze heeft een kerkdienst bijgewoond, blijkbaar in één der hervormde gemeenten van de Zuid-hollandsche eilanden, en geeft er een goed geschreven schets van. O.m. lees ik:

Er zijn slechts een drietal gedachten, die de bewoners van het Eenzame Dorp denken; die houden hun zieleleven ontsloten, gelijk de duinen en dijken hun eiland omsloten houden en slechts zelden gaat iemand daar buiten; gedachten, die even onoplosbaar tegenstrijdig zijn als het Leven zelf is. En deze eilandbewoners heeten calvinisten, omdat het calvinisme deze gedachten onder woorden gebracht en ze telkens dieper in hun ziel heeft ingegrift:

dat wij menschen arme verdoemelijke zondaren zijn; dat alleen de genade van God ons redden kan, daar wij zelf niets kunnen doen;

en dat God ons nochtans eenmaal zwaar zal straffen, indien het later blijkt, dat Hij ons deze genade niet geschonken heeft.

Iets anders weten de bewoners van het Eenzame Dorp niet, daar alles wat zij te weten komen tot deze gedachten wordt teruggeleid. En ze willen ook niet anders weten. Dat is hun wijsbegeerte en hun godsdienst tegelijk.

De predikant beklimt den kansel.

Ik heb al heel wat van zijn voorgangers hier zien komen en gaan. Daar waren langen en korten, magren en dikken, blonden en zwarten. Maar wat hun preeken betreft, die waren altijd hetzelfde. Gelijk de wateren daarbuiten altijd op dezelfde wijze langs de kustlijn murmelen en klotsen, onverschillig welke schepen zij voortdragen, zoo murmelen en klotsen hierbinnen altijd dezelfde ideeën langs de wanden van de kerk, onverschillig welke dominees er preeken, en nooit wordt er een andere gedachte gekoesterd. De wisseling van tijden en gebeurtenissen laait hier nooit haar invloed gelden. Daar buiten moge de oorlog een half werelddeel verwoesten, hierbinnen komt men er nooit van te hooren; daarbuiten moge vlak bij de kust, zoodat men zijn noodschoten in de kerk hooren kan, een schip op de zandbank zitten, en worstelen tegen den stormwind, hierbinnen is er geen woord en geen bede, waarin dat feit ook maar wordt aangeroerd; men weet er hier niet van, net zomin als de bewoners van de Mookerheide er van

22:11 is door Zijn eigen raadselspreuk ontbonden, en al Zijn dagen zijn één dag van lijdelijke en dadelijke gehoorzaamheid aan God.

* * *

Daarom is in het Evangelie de aanvang van de zitting van het Sanhedrin een prachtig harmonisch vervolg op het einde van de voorloopige zitting bij Annas.

Denk het u zelf maar in.

Voor Annas is Christus geëindigd met de blootlegging van den vicieuze cirkel in de redeneering¹⁾ van de wereld, die het leven verklaren wil uit het leven, en den buitenkant van Jezus uit den buitenkant van Jezus — de historische verschijning, afgedacht van Christus. Datzelfde gebeurt nu óók voor het Sanhedrin. Het raadsel, dat Jezus stelde, is nog voor niemand opgelost hier; niettemin dringt men het raadsel uit het raadsel weg, en „verklaart“ het onbegrepen door hetgeen men van Hem wil begrijpen. Men legt Jezus' raadselen uit aan de hand der commentaren, die het vleesch geschreven heeft. Men is met Jezus niet klaar; maar men werpt Hem desondanks in den maalstroom, in de deining van het leven, dat revolutionairen haart en ook reformatoren, brekers en ook tempelstichters. Zóó gaat men — de groote noodspang! — Jezus, als ware Hij slechts onderdeel van het wereldgeheel, belichten en verklaren uit de wereld zelf, — alsof die ware begrepen. De voorbarigheid, de brutaliteit van den kaakslag van Annas' bediende, keert, eerst in 't Sanhedrin, en na dien in den strijd der geesten, dagelijks terug. Elk handgeklap van Sanhedristen na deze valsche getuigenis, elke jagende pols van deze oude heeren, die den masjaal tegen Jezus keeren, het is alles een kaakslag tegen Jezus, een aanslag op het hart van den hoogsten Profeet, een spot tegen den Drager van het soevereine gezag, een voorbijgang van het messiaansche vraagstuk, hoewel het in den masjaal zich aandrong met onvermoeide kracht.

* * *

En zoo gaat het nog steeds in de wereld.

Christus heeft het daar altijd gedaan.

Toen Christus zich voor Annas had te verant-

weten. Daarbuiten bloeit de aarde, maar hier binnen denkt men er niet aan; daarbuiten varen de visschers uit in storm en regen en zien Gods wonderwerken in de diepte, maar hierbinnen weet men het niet; hier weet men alleen:

„dat wij arme ellendige zondaren zijn;

dat God ons Zijn genade moet geven, als wij behouden zullen worden;

en dat wij nochtans zwaar door Hem gestraft zullen worden als Hij ons deze genade niet komt te schenken.“

Maar ditmaal ben ik toch een weinig nieuwsgierig. Men heeft mij gezegd, dat de nieuwe dominé nu toch heusch iets bijzonders is!

Een jongeman met weekde doch klare, sympathieke stem. Hij spreekt op eenvoudigen toon den zegen uit en gaat dan langzaam en zeer beheerscht sprekend, voor in gebed.

Hij belijdt voor God, dat wij allen arme, verdoemelijke zondaren zijn, dat we dus afhankelijk zijn van Zijn genade, maar erkent, dat we nochtans zwaar gestraft zullen worden, als we deze genade niet deelachtig worden, ofschoon we niets kunnen doen om ze te verwerven.

En ik bid het eerst eerbiedig mee. Want ben ik een andere, dan de bewoners van het Eenzame Dorp? Leven dezelfde tegenstrijdigheden ook niet in mijn ziel?

Maar als dezelfde gedachten voor de tweede maal in zijn gebed terugkeeren, dan kan ik ze niet recht meer volgen. De derde maal beginnen ze mij te prikkelen. De vierde maal hoor ik ze niet meer. Hoe vaak herhaalt hij in dat gebed, van twintig minuten lengte, diezelfde gedachten? Ik weet het op het laatste niet meer. Ze volgen elkaar op, ze klotsen over elkaar heen, als de baren der zee. De stem, eerst kalm en vredig, wordt gaandeweg sneller en klinkt in steeds hooger timbre, en jaagt en kruit als een machine, waarvan de veiligheidsschep bezwaard is. Totdat ze plotseling stil staat en „amen“ zegt. Dan is het uit.

En in eens tot een heel anderen toon overgaande, leest hij kalm zijn tekst af: Handelingen 9 vers 11: „Zie hij bidt.“ Hij begint zijne inleiding met uiteen te zetten, dat wij arme, doemwaardige zondaren zijn en dat wij..... enz.

Als hij een paar minuten bezig is, kijk ik eens rond, om te weten waar ik ben. Ik ben in deze schemerige ruimte mijn plaatsbewustzijn verloren; ik wil het terug hebben. Waar ben ik eigenlijk? Ben ik in een Kerk?

Ben ik in een slaapzaal? Het lijkt wel, of ik in een slaapzaal ben. En toch, wie dacht dat al die menschen slapen, zou hun groot onrecht aandoen. Wie dacht, dat ze wakker zijn, zou hun ook onrecht aandoen. Ze zijn in half-slaap.

Straks gaat de kerk uit, de menschen verspreiden zich, maar:

Maar ik kom er uit — verward en verbijsterd, gebogen en gebroken van ziel. Onweersaanbaar voel ik mij aangedreven om alleen naar de duinen te gaan. Op een der hoogste toppen zet ik mij neer, en kijk uit de verte nog eens met weemoed naar het Eenzame Dorp. Ik denk nog eens terug aan den jongen man met de weekde stem en het weekde gelaat, die daar straks op den kansel stond.

Wat zal er van dit jonge leven worden?

Ik zie voor hem twee mogelijkheden. De eerste

woorden, begon men te onderstellen, dat Zijn spreken niet duidelijk, maar raadselachtig was. Men ging de klaarlijkheid van Zijn onderwijs voorbij, om Hem het spreken in raadselspreuken te kunnen verwijten.

Thans voor Kajafas keert men de orde om: voorzover Christus inderdaad in raadselen sprak, wordt het raadsel zóó besproken, alsof het elk volkomen duidelijk was, alsof het ook den simpelste zijn bedoeling doorzichtig had gemaakt.

Heden zegt men tot Christus: Gij preekt niet in de zon, doch in de donkere kamer.

Morgen — neen, ook nog heden — zegt men Hem: Uw donkere kamer is lek; wij hebben er alles van verstaan en begrepen.

Op één dag wordt het mysterie, dat in den Christus is, bevestigd en geloofend, al naar het vleesch dit wil.

En zoo heeft Jezus Christus het altijd gedaan in deze wereld; en ook altijd bij de rechtters van het Sanhedrin.

Vandaar ook, dat de masjaal van Jezus een beheerschend moment geworden is in het proces. Niet alleen vraagt de hogepriester dadelijk een antwoord van Jezus op den masjaal (Matth. 26:61; Marc. 14:60), maar ook komt bij het kruis van Golgotha het thema van den masjaal terug (Matth. 27:40; Marc. 15:29). Zelfs na Christus' dood en opstanding heeft men den masjaal gekeerd tegen Jezus' discipelen, want ook Stefanus schijnt geconfront te zijn, doordat het Sanhedrin, te oud om te leeren,²⁾ er niet tegen op zag, den masjaal van Christus ook tegen hem te keeren (Hand. 6:11-14).

K. S.

(Wordt vervolgd.)

N.B. Deze copie was bestemd voor het vorig nummer.

¹⁾ Zie ook hoofdstuk van verleden week.

²⁾ „Indien ik kwalijk gesproken heb, betuig van het kwade, en als ik wel gesproken heb, waarom slaat gij mij?“

³⁾ En dat, nadat in vervulling was gekomen de profetie van va 64, b.

Corrigenda.

In het artikel van verleden week. Kolom 1, regel 20 staat: „Maar omdat de masjaal bij Christus op geheel eigen“. Lees: „De masjaal komt niet alleen bij Christus“ (en vervolgens).